
Vergaderjaar 2023–2024

36 470 IX

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IXB) en de begrotingsstaat van Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2023 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVoorstel	3
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	4
1	Leeswijzer	4
2	Beleid	5
2.1	Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties IXB	5
2.2	Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties IXA	9
2.3	Overzicht coronamaatregelen	11
3	Beleidsartikelen Ministerie van Financiën (IXB)	12
	Artikel 1 Belastingen	12
	Artikel 2 Financiële markten	15
	Artikel 3 Financieringsactiviteiten publiek-private sector	17
	Artikel 4 Internationale financiële betrekkingen	19
	Artikel 5 Exportkredietverzekeringen, -garanties en investeringsverzekeringen	21
	Artikel 6 Btw-compensatiefonds	23
	Artikel 9 Douane	24
	Artikel 13 Toeslagen	26
4	Beleidsartikelen Nationale Schuld (IXA)	28
	Artikel 11 Financiering staatsschuld	28
	Artikel 12 Kasbeheer	30
5	Niet-beleidsartikelen	32
	Artikel 8 Apparaat Kerndepartement	32
	Artikel 10 Nog onverdeeld	33

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3](#), eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2023 wijzigingen aan te brengen in:

1. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IXB);
2. de begrotingsstaat inzake de Nationale Schuld (IXA).

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Financiën,

S.A.M. Kaag

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

De voorliggende suppletoire begroting bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de suppletoire begroting Prinsjesdag 2023 van het ministerie van Financiën (IXB) en Nationale Schuld (IXA).

In hoofdstuk 2 zijn de overzichten opgenomen met de belangrijkste mutaties: in paragraaf 2.1 voor artikel 1 t/m 13 van IXB en in paragraaf 2.2 voor artikel 11 en 12 van IXA. Paragraaf 2.3 bevat een overzicht coronamaatregelen.

Hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4 bevatten per beleidsartikel een budgettaire tabel. Hoofdstuk 5 bevat budgettaire tabellen voor de niet-beleidsartikelen. Conform de Rijksbegrotingsvoorschriften (RBV) worden per artikel de mutaties die groter of gelijk zijn aan de ondergrenzen in de onderstaande staffel (tabel 1) toegelicht. Vanwege de staffel kan de som van de toegelichte mutaties afwijken van de totale mutatie op het artikel.

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 en < 1000	5	10
=> 1000	10	20

De toelichting op de mutatie van de belastingontvangsten is in de Najaarsnota opgenomen.

2 Beleid

2.1 Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties IXB

In onderstaande tabellen worden de belangrijkste suppletoire uitgaven- (tabel 2) en ontvangstenmutaties (tabel 3) weergegeven. Dit zijn de wijzigingen ten opzichte van de suppletoire begroting Prinsjesdag 2023 van het ministerie van Financiën (IXB) en Nationale Schuld (IXA) en bevat de nieuwe mutaties voor 2023.

Tabel 2 Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2023 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Artikelnummer	Uitgaven 2023
Vastgestelde begroting 2023 (incl. NvW)		14.179.542
Stand suppletoire begroting Prinsjesdag 2023		14.845.545
Belangrijkste suppletoire mutaties		
1) Belasting- en invorderingsrente	1	– 36.000
2) Definitieve sluiting langlopende schadezaken Atradius Dutch State Business (ADSB)	5	165.000
3) Schade-uitkering niet-afgesloten dossiers ADSB	5	30.000
4) Begrotingsreserve Oekraïne	5	60.000
5) Bijstelling btw-compensatiefonds (BCF)	6	160.806
6) Reservering aanvullende post (AP) verdragingsrente	9	30.100
7) Overige mutaties		– 59.131
Stand 2^e suppletoire begroting 2023		15.196.320

Toelichting

1. Belasting- en invorderingsrente

De € 36 mln. lagere uitgaven aan belasting- en invorderingsrente wordt met name verklaard door de latere aanvangsdatum van het herstelproject invorderingsrente¹, waarbij teveel in rekening gebrachte invorderingsrente wordt terugbetaald.

2. Definitieve sluiting langlopende schadezaken Atradius Dutch State Business (ADSB)

ADSB is voornemens om € 165 mln. aan schadedossiers definitief af te sluiten waarop geen recuperatiemogelijkheden meer zijn, bijvoorbeeld omdat de debiteur failliet is gegaan. Dit bedrag wordt om die reden onttrokken uit de begrotingsreserve (zie ook mutatie 8 van tabel 3). Hiermee wordt opvolging gegeven aan de bezuinigingsopties ekv wat als aanbeveling is gedaan in de beleidsdoorlichting van artikel 5.²

3. Schade-uitkering niet-afgesloten dossiers ADSB

Op basis van actuele ramingen van ADSB wordt in 2023 de raming van niet-afgesloten dossiers met € 30 mln. verhoogd.

¹ Zie bijlage «Stand van zaken actuele onderwerpen, moties en toezeggingen» bij Kamerstukken II 2022-2023, [31 066, nr. 1276](#)

² Zie bijlage bij Kamerstukken II 2022-2023, [31 935, nr. 82](#)

4. Begrotingsreserve Oekraïne

Via het derde steunpakket 2023 voor Oekraïne³ is € 60 mln. beschikbaar gesteld om via de exportkredietverzekering financiële risico's af te dekken voor Nederlandse bedrijven die via export of investeringen willen bijdragen aan de wederopbouw van Oekraïne. Dit bedrag van € 60 mln. wordt toegevoegd aan de begrotingsreserve ekv.

5. Bijstelling btw-compensatiefonds (BCF)

Als gevolg van overhevelingen van budget van ministeries naar decentrale overheden wordt een bedrag in het gemeente of provinciefonds gestort. Het geraamde btw-deel van dit bedrag wordt in het BCF gestort (€ 160,8 mln.). Gemeentes en provincies kunnen de betaalde btw daarna weer terugvragen bij het BCF. Tegenover deze extra uitgaven staan gelijke ontvangsten. Deze bijstelling bestaat voor € 109,2 mln. uit het geraamde btw-deel van de specifieke uitkering (SPUK) in verband met de opvang van Oekraïense ontheemden.

6. Reservering Aanvullende Post (AP) voor verdragingsrente

Vanuit de Aanvullende Post (AP) wordt € 30,1 mln. overgeheveld naar artikel 9 Douane voor reeds betaalde en naar verwachting nog te betalen verdragingsrente in 2023. Deze verdragingsrente komt voort uit (na)betalingen van Traditionele Eigen Middelen (douane invoerrechten, begroot op artikel 3.3, begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken).

³ Zie Kamerstukken II 2023-2024, [36 045](#), nr. 169

Tabel 3 Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2023 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Artikelnummer	Ontvangsten 2023
Vastgestelde begroting 2023		201.164.293
Stand suppletoire begroting Prinsjesdag 2023		219.755.983
Belangrijkste suppletoire mutaties		
1) Belastingontvangsten	1	– 1.366.912
2) Doorbelasten kosten vervolging	1	31.000
3) Belasting- en invorderingsrente	1	29.000
4) Boetes en schikkingen	1	24.000
5) Verkoop aandelen ABN AMRO	3	456.799
6) Actualisatie dividendenraming	3	93.000
7) Vervroegde aflossing Greek Loan Facility (GLF) 2024 en 2025	4	319.838
8) Ontvangsten uit begrotingsreserve ivm definitieve sluiting langlopende schadezaken ADSB	5	165.000
9) Bijstelling btw-compensatiefonds (BCF)	6	160.806
10) Overige mutaties		21.334
Stand 2^e suppletoire begroting 2023		219.689.848

Toelichting

1. Belastingontvangsten

Zie voor een toelichting van deze mutatie de Najaarsnota 2023.

2. Doorbelasten kosten vervolging

De realisatiecijfers waren afgelopen maanden hoger dan verwacht en daarom wordt € 31 mln. meer ontvangsten uit het doorbelasten van vervolgingskosten verwacht dan eerder geraamd.

3. Belasting- en invorderingsrente

Op basis van de realisaties wordt € 29 mln. meer belasting- en invorderingsrente verwacht dan eerder geraamd. Met name in de belastingrente over vennootschapsbelasting en inkomstenbelasting zijn de ontvangsten hoger dan verwacht. Dit heeft grotendeels te maken met een hogere belastinggrondslag.

4. Boetes en schikkingen

De realisatiecijfers waren afgelopen maanden hoger dan verwacht en daarom wordt € 24 mln. meer boeteontvangsten verwacht dan eerder geraamd.

5. Verkoop aandelen ABN AMRO

In de loop van 2023 zijn aandelen ABN AMRO verkocht.⁴ Als gevolg van de verkoopopbrengsten hiervan wordt de ontvangstenraming met € 457 mln. verhoogd tot € 1,123 mld.

6. Actualisatie dividendenraming

Een actualisatie van de dividendenramingen van de staatsdeelnemingen geeft voor het jaar 2023 een positieve bijstelling (€ 93 mln.).

⁴ Zie <https://open.overheid.nl/documenten/372a8b32-378c-4d5c-bdd8-8d684f3007e3/file>

7. Vervroegde aflossing Greek Loan Facility (GLF) 2024 en 2025

Griekenland is de formele procedure gestart om een deel van de uitstaande leningen vervroegd af te lossen (€ 319,8 mln.). De verwachting is dat deze vervroegde aflossing op 15 december zal plaatsvinden. De raming in artikel 4 wordt hierop geactualiseerd.

8. Ontvangsten uit begrotingsreserve in verband met definitieve sluiting langlopende schadezaken ADSB

De begrotingsreserve werkt als buffer om het verschil tussen enerzijds premieontvangsten en anderzijds definitieve schades en uitvoeringskosten op te vangen. Omdat een aantal schadedossiers definitief wordt afgesloten, neemt de raming voor de definitieve schades met € 165 mln. toe (zie toelichting op mutatie 2 in Tabel 2).

9. Bijstelling btw-compensatiefonds (BCF)

Als gevolg van overhevelingen van budget van ministeries naar decentrale overheden wordt een bedrag in het gemeente of provinciefonds gestort. Het geraamde btw-deel van dit bedrag wordt in het BCF gestort (€ 160,8 mln.). Gemeentes en provincies kunnen de betaalde btw daarna weer terugvragen bij het BCF. Tegenover deze extra uitgaven staan gelijke ontvangsten. Deze bijstelling bestaat voor € 109,2 mln. uit het geraamde btw-deel van de specifieke uitkering (SPUK) in verband met de opvang van Oekraïense ontheemden.

2.2 Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties IXA

In onderstaande tabellen worden de belangrijkste suppletoire uitgaven- (tabel 4) en ontvangstenmutaties (tabel 5) weergegeven.

Tabel 4 Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2023 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1000)

	Artikelnummer	Uitgaven 2023
Vastgestelde begroting 2023		38.885.297
Stand suppletoire begroting Prinsjesdag 2023		51.992.352
Belangrijkste suppletoire mutaties		
1) Rente vaste schuld	11	– 238.000
2) Rente vlottende schuld	11	– 24.000
3) Mutatie vlottende schuld	11	– 4.041.000
4) Rentelasten derivaten	11	9.000
5) Verstrekte leningen	12	500.000
6) Rentelasten kasbeheer	12	– 28.752
Stand 2^e suppletoire begroting 2023		48.169.600

Toelichting

1. Rente vaste schuld

De rentelasten vaste schuld vallen in 2023 naar verwachting € 238 mln. lager uit dan eerder geraamd. Als gevolg van het bijgestelde financieringsplan zal er in 2023 minder schuld uitgegeven worden op de kapitaalmarkt. Hierdoor nemen de verwachte rentelasten af.

2. Rente vlottende schuld

De rentelasten op de vlottende schuld zijn naar beneden bijgesteld als gevolg van de actuele realisaties op de geldmarkt.

3. Mutatie vlottende schuld

De mutatie van de vlottende schuld daalt naar verwachting met € 4,04 mld. in het lopende jaar. Dit is het gevolg van een lagere financieringsbehoefte doordat de raming van het kastekort voor het lopende begrotingsjaar sterk is afgenomen. Schommelingen in de financieringsbehoefte in een lopend begrotingsjaar worden zoveel mogelijk opgevangen op de geldmarkt.

4. Rentelasten derivaten

De rentelasten op de langlopende derivaten vallen naar verwachting € 9,0 mln. hoger uit als gevolg van de gestegen rente.

5. Verstrekte leningen

Naar verwachting worden er in 2023 meer leningen verstrekt aan de deelnemers van het schatkistbankieren dan eerder geraamd. De raming wordt daardoor met € 0,5 mld. naar boven bijgesteld.

6. Rentelasten kasbeheer

De raming van de rentelasten is lager dan geraamd als gevolg van een uitstroom van middelen op rekeningen-courant.

Tabel 5 Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2023 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Artikelnummer	Ontvangsten 2023
Vastgestelde begroting 2023		69.374.958
Stand suppletoire begroting Prinsjesdag 2023		77.194.165
Belangrijkste suppletoire mutaties		
1) Uitgifte vaste schuld	11	– 4.000.000
2) Mutaties in rekening-courant en deposito	12	– 890.338
3) Ontvangen aflossingen	12	22.572
4) Overige mutaties		5.063
Stand 2^e suppletoire begroting 2023		72.331.462

Toelichting

1. Uitgifte vaste schuld

De raming voor de uitgifte van vaste schuld is met € 4 mld. naar beneden bijgesteld als gevolg van het gewijzigde financieringsplan. Het financieringsplan geeft een beschrijving van de geschatte omvang en de totstandkoming van de financieringsbehoefte van de Nederlandse Staat voor 2023 en een overzicht van de manier waarop het Agentschap van plan is deze in te vullen.

2. Mutaties in rekening-courant en deposito

De wijziging in de geraamde mutatie van het saldo op de rekeningen-courant en deposito's van de deelnemers van schatkistbankieren is het gevolg van het actualiseren van de geraamde uitgaven en inkomsten van sociale fondsen (€ 0,89 mld.). De mutaties in rekeningen-courant en deposito's worden veroorzaakt door de uitgaven en ontvangsten van de deelnemers van het schatkistbankieren.

3. Ontvangen aflossingen

Op basis van de actuele inzichten wordt verwacht dat de aflossingen op de leningen € 22,6 mln. hoger uitvallen dan eerder geraamd. Dit zijn leningen die door agentschappen, rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT's) en derden in het kader van schatkistbankieren zijn afgesloten.

2.3 Overzicht coronamaatregelen

In onderstaande tabel worden de coronagerelateerde uitgaven- en ontvangsten weergegeven per begrotingsartikel. Bijbehorende kamerstukken zijn opgenomen voor verdere toelichting. Ook is een uitgebreid overzicht terug te vinden op de pagina Overheidsfinanciën op www.Rijksfinanciën.nl.

Tabel 6 Coronamaatregelen op de begroting van het Ministerie van Financiën (bedragen x € 1 mln.)					
Art.	Naam maatregel/regeling	Bedrag verplichtingen 2023	Bedrag uitgaven 2023	Bedrag ontvangsten 2023	Relevante Kamerstukken
1	Belasting- en invorderingsrente	– 7,0	– 7,0	– 60,5	Kamerstukken II 2020-2021, 35 420 nr. 348
1	Boetes en schikkingen	0,0	0,0	0,0	Kamerstukken II 2020-2021, 35 420 nr. 348
1	Kosten vervolging	0,0	0,0	0,0	Kamerstukken II 2020-2021, 35 420 nr. 348
3	Steunmaatregelen KLM	– 1.561,5	0,0	11,8	Kamerstukken II 2020-2021, 29 232, nr. 41
4	EIB pan-Europees Garantiefonds	0,0	75,1	0,0	Kamerstukken II 2019-2020, 35 492 nr. 1
4	SURE	– 19,3	0,0	0,0	Kamerstukken II 2019-2020, 35 466, nr. 1
4	NGEU	469,2	0,0	0,0	Kamerstukken II 2019-2020, 21 501-20, nr. 1575
5	Herverzekering leverancierskredieten	4,5	4,5	14,0	Kamerstukken II 2019-2020, 35 433, nr. 1

3 Beleidsartikelen Ministerie van Financiën (IXB)

Artikel 1 Belastingen

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 Belastingen (bedragen x € 1.000)			
Omschrijving	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	3.507.244	26.250	3.533.494
Uitgaven (1) + (2)	3.358.383	– 30.750	3.327.633
Apparaatsuitgaven (1)	3.202.255	– 5.110	3.197.145
Personele uitgaven	2.771.775	11.781	2.783.556
Eigen personeel	2.276.909	3.260	2.280.169
Inhuur externen	486.403	1.521	487.924
Overig personeel	8.463	7.000	15.463
Materiële uitgaven	430.480	– 16.891	413.589
ICT	39.319	0	39.319
Bijdrage aan SSO's	298.747	– 20.891	277.856
Overig materieel	92.414	4.000	96.414
Programma-uitgaven (2)	156.128	– 25.640	130.488
Bekostiging	0	0	0
Vergoeding proceskosten	0	0	0
Garanties	181	0	181
Garantie procesrisico's	181	0	181
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	14.131	0	14.131
Waarderingskamer	2.489	0	2.489
Kadaster	2.933	0	2.933
Kamer van Koophandel	341	0	341
Overige bijdrage ZBO's/RWT's	8.368	0	8.368
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	4.166	0	4.166
Internationale Douaneraad	196	0	196
Overige internationale organisaties	3.970	0	3.970
Opdrachten	343.178	5.700	348.878
ICT opdrachten	267.488	10.700	278.188
Overige opdrachten	75.690	– 5.000	70.690
Bijdrage aan agentschappen	9.555	4.660	14.215
Bijdrage Logius	4.654	– 340	4.314
Bijdrage overige agentschappen	4.901	5.000	9.901
(Schade)vergoeding	15.797	0	15.797
(Schade)vergoedingen	12.405	0	12.405
Vergoeding proceskosten	3.392	0	3.392

Omschrijving	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Rente	180.020	- 36.000	144.020
Belasting- en invorderingsrente	180.020	- 36.000	144.020
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken	- 410.900	0	- 410.900
Toerekening uitgaven aan Douane	- 203.543	0	- 203.543
Toerekening uitgaven aan Toeslagen	- 207.357	0	- 207.357
Ontvangsten (3) + (4)	213.389.606	- 1.281.212	212.108.394
Programma-ontvangsten (3)	213.295.388	- 1.281.212	212.014.176
waarvan: Belastingontvangsten	212.116.154	- 1.366.912	210.749.242
Bekostiging	177.943	31.000	208.943
Doorbelasten kosten vervolging	177.943	31.000	208.943
Rente	786.119	30.700	816.819
Belasting- en invorderingsrente	786.119	30.700	816.819
Boetes en schikkingen	215.172	24.000	239.172
Ontvangsten boetes en schikkingen	215.172	24.000	239.172
Apparaatsontvangsten (4)	94.218	0	94.218

Tabel 8 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	3.507.244	26.250	3.533.494
<i>waarvan garantieverplichtingen</i>	336	0	336
Garantie procesrisico's	336	0	336
<i>waarvan overige verplichtingen</i>	3.506.908	26.250	3.533.158

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen vallen in 2023 naar verwachting per saldo € 26,3 mln. hoger uit ten opzichte van de vastgestelde begroting. De totale uitgaven vallen naar verwachting € 30,8 mln. lager uit. De hogere verplichtingen worden met name verklaard door inhuurcontracten bij met name de Belastingtelefoon en de IV-organisatie die in 2023 worden afgesloten voor 2024.

Uitgaven

Personele uitgaven

Per saldo vallen de personele uitgaven naar verwachting € 11,8 mln. hoger uit dan verwacht. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere reiskosten (€ 10 mln.) dan eerder begroot.

Materiële uitgaven

De materiële uitgaven vallen naar verwachting € 16,9 mln. lager uit. De middelen uit de reservering voor bedrijfsvoeringskosten zijn overgeheveld naar het instrument «personele uitgaven», ten behoeve van de hogere reiskosten (€ 10 mln.) die daaronder vallen. Daarnaast heeft er onderbesteding van € 6 mln. plaatsgevonden op het materiële budget bij verschillende onderdelen van de Belastingdienst als gevolg van vertraging van projecten.

Rente

De € 36,0 mln. lagere uitgaven aan belasting- en invorderingsrente wordt met name verklaard door de latere aanvangsdatum van het herstelproject invorderingsrente⁵, waarbij teveel in rekening gebrachte invorderingsrente wordt terugbetaald.

Ontvangsten

Belastingontvangsten

In de Najaarsnota 2023 worden de mutaties van de Belastingontvangsten toegelicht. De aansluiting met de bedragen in de begrotingstoelichting (artikel 1 Belastingen, tabel budgettaire gevolgen van beleid) ziet er als volgt uit:

Tabel 9 Belastingontvangsten (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Totaal belastingontvangsten	261.209.386	– 991.691	260.217.695
– /– Afdracht Gemeentefonds	41.897.101	171.360	42.068.461
– /– Afdracht Provinciefonds	3.108.040	22.370	3.130.410
– /– Afdracht BES-fonds	73.057	20.685	93.742
– /– Belastingontvangsten artikel 6 Btw-compensatiefonds	4.015.034	160.806	4.175.840
Belastingontvangsten artikel 1 Belastingen	212.116.154	– 1.366.912	210.749.242

Bekostiging

De realisatiecijfers waren afgelopen maanden hoger dan verwacht en daarom wordt € 31,0 mln. meer ontvangsten uit het doorbelasten van vervolgingskosten verwacht dan eerder geraamd.

Rente

Op basis van de realisaties wordt € 30,7 mln. meer belasting- en invorderingsrente verwacht dan eerder geraamd. Met name in de belastingrente over vennootschapsbelasting en inkomstenbelasting zijn de ontvangsten hoger dan verwacht. Dit heeft grotendeels te maken met een hogere belastinggrondslag.

Boetes en schikkingen

De realisatiecijfers waren afgelopen maanden hoger dan verwacht en daarom wordt € 24,0 mln. meer boeteontvangsten verwacht dan eerder geraamd.

⁵ Zie bijlage «Stand van zaken actuele onderwerpen, moties en toezeggingen» bij Kamerstukken II 2022-2023, 31 066, nr. 1276.

Artikel 2 Financiële markten

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 2 Financiële markten (bedragen x € 1.000)			
Omschrijving	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	1.015.521	2.504	1.018.025
Uitgaven	1.015.521	2.504	1.018.025
Bekostiging	7.491	2.660	10.151
Accountantskamer	1.460	72	1.532
Muntcirculatie	5.118	2.588	7.706
IMVO convenanten	30	0	30
Overig	883	0	883
Opdrachten	992.122	- 39	992.083
Wijzer in geldzaken	1.634	230	1.864
Vakbekwaamheid	5.261	- 173	5.088
Uitvoeringskosten SRH	1.059	- 96	963
Schadeloosstelling SRH	982.750	0	982.750
Convertibiliteit Oekraïense hryvnia	0	0	0
Uitvoeringskosten omwisselen Oekraïense hryvnia	0	0	0
Overig	1.418	0	1.418
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	14.708	- 117	14.591
Bijdrage AFM BES-toezicht	705	- 91	614
Bijdrage DNB toezicht en DGS BES	3.120	- 166	2.954
Bijdrage toezicht en handhaving MIF	130	0	130
Bijdrage PSD II	0	0	0
Bijdrage FEC	4.458	140	4.598
Overig	6.295	0	6.295
Storting/onttrekking begrotingsreserve	625	0	625
Dotatie begrotingsreserve DGS BES	0	0	0
Dotatie begrotingsreserve NHT	625	0	625
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	575	0	575
IASB	441	0	441
(Caribbean) Financial Action Task Force	134	0	134
Ontvangsten	8.528	206	8.734
Bekostiging	2.000	0	2.000
Ontvangsten muntwezen	2.000	0	2.000
Opdrachten	1.455	0	1.455
Wijzer in geldzaken	1.455	0	1.455
Convertibiliteit Oekraïense hryvnia	0	0	0
Ontvangsten	5.073	206	5.279
Overig	5.073	206	5.279

Tabel 11 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	1.015.521	2.504	1.018.025
<i>waarvan</i> garantieverplichtingen	0	0	0
Garantie WAKO (kernongevallen)	0	0	0
Garantie DGS BES	0	0	0
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	1.015.521	2.504	1.018.025
Muntcirculatie	5.118	2.588	7.706
Vakbekwaamheid	5.261	– 173	5.088
Bijdrage DNB toezicht en DGS BES	3.120	– 166	2.954
Bijdrage FEC	4.458	140	4.598
Convertibiliteit Oekraïense hryvnia	0	0	0
Uitvoeringskosten omwisselen Oekraïense hryvnia	0	0	0
Schadeloosstelling SRH	982.750	0	982.750
Overige betalingsverplichtingen	14.814	115	14.929

Toelichting

De mutaties op het niveau van de financiële instrumenten komen niet boven de ondergrenzen uit binnen de staffel (conform de RBV). Toelichting van deze mutaties blijft daarom achterwege.

Artikel 3 Financieringsactiviteiten publiek-private sector

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 12 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 3 Financieringsactiviteiten publiek-private sector (bedragen x € 1.000)			
Omschrijving	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	15.843.976	3.771	15.847.747
Uitgaven	2.720.286	3.771	2.724.057
Garanties	20	0	20
Regeling Bijzondere Financieringen	20	0	20
Leningen	0	0	0
Lening KLM	0	0	0
Opdrachten	3.670	4.200	7.870
Uitvoeringskosten staatsdeelnemingen	3.670	4.200	7.870
Opstart Invest International	0	0	0
Vermogensverschaffing/-onttrekking	2.712.000	0	2.712.000
Kapitaalinjectie TenneT	1.602.000	0	1.602.000
Afdrachten Staatsloterij	100.000	0	100.000
Kapitaalinjectie Invest-NL	250.000	0	250.000
Kapitaalinjectie Invest International	260.000	0	260.000
Kapitaalinjectie regionale netbeheerders	500.000	0	500.000
Storting/onttrekking begrotingsreserve	0	0	0
Dotatie begrotingsreserve Gasunie	0	0	0
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	4.596	- 429	4.167
NLFI	4.596	- 429	4.167
Ontvangsten	2.019.509	552.126	2.571.635
Garanties	11.808	0	11.808
Premieontvangsten garantie KLM	11.808	0	11.808
Premieontvangsten Gasunie	0	0	0
Leningen	0	0	0
Renteontvangsten lening KLM	0	0	0
Aflossing lening KLM	0	0	0
Vermogensverschaffing/-onttrekking	2.003.201	552.499	2.555.700
Aan-/verkoop vermogenstitels	666.201	456.799	1.123.000
Afdrachten Staatsloterij	100.000	0	100.000
Dividenden staatsdeelnemingen	1.237.000	95.700	1.332.700
Winstafdracht DNB	0	0	0
waarvan: Griekse inkomsten SMP	0	0	0
waarvan: rente-inkomsten ESM	0	0	0
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	4.500	- 373	4.127

Omschrijving	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
NLFI	4.500	– 373	4.127

Tabel 13 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	15.843.976	3.771	15.847.747
<i>waarvan</i> garantieverplichtingen	13.242.349	0	13.242.349
Garanties en vrijwarings staatsdeelnemingen	– 1.561.500	0	– 1.561.500
Garantie FMO	14.803.849	0	14.803.849
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	2.601.627	3.771	2.605.398
Lening KLM	0	0	0
Lening SRH	– 11.259	0	– 11.259
Kapitaalinjectie TenneT	1.602.000	0	1.602.000
Aan-/verkoop vermogenstitels	0	0	0
Afdrachten Staatsloterij	100.000	0	100.000
Kapitaalinjectie Invest-NL	142.600	0	142.600
Kapitaalinjectie Invest International	260.000	0	260.000
Kapitaalinjectie regionale netbeheerders	500.000	0	500.000
Overige betalingsverplichtingen	8.286	3.771	12.057

Toelichting

Ontvangsten

Vermogensverschaffing/-onttrekking

De verwachte ontvangsten op de post «aan-/verkoop vermogenstitels» vallen hoger uit (€ 456,8 mln.) dan begroot in de suppletoire begroting Prinsjesdag 2023. Dit komt door aanvullende opbrengsten van de verkoop van aandelen ABN AMRO⁶. Tevens vindt een positieve bijstelling van de dividendramingen van de staatsdeelnemingen plaats voor het jaar 2023 (€ 95,7 mln.).

⁶ Zie <https://open.overheid.nl/documenten/372a8b32-378c-4d5c-bdd8-8d684f3007e3/file>

Artikel 4 Internationale financiële betrekkingen

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 14 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 Internationale financiële betrekkingen (bedragen x € 1.000)			
Omschrijving	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	3.408.454	265	3.408.719
Uitgaven	470.294	0	470.294
Garanties	75.145	0	75.145
EIB pan-Europees garantiefonds	75.145	0	75.145
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	393.046	0	393.046
Multilaterale ontwikkelingsbanken en fondsen	53.020	0	53.020
Rentecompensatie ESM	0	0	0
Wereldbank	315.026	0	315.026
EBRD	25.000	0	25.000
Kapitaalinleg ESM	0	0	0
Bijdrage EU voor rente Oekraïne	0	0	0
Leningen	0	0	0
Teruggave winsten	0	0	0
Lening aan Oekraïne	0	0	0
Opdrachten	2.103	0	2.103
Technische assistentie	2.003	0	2.003
Overige opdrachten	100	0	100
Ontvangsten	95.284	322.385	417.669
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	5.144	0	5.144
Ontvangsten IFI's	1.954	0	1.954
Ontvangsten ESM Kapitaal	3.190	0	3.190
Leningen	90.140	322.385	412.525
Aflossing lening Griekenland	0	319.838	319.838
Renteontvangsten lening Griekenland	90.140	2.547	92.687
Aflossing lening Oekraïne	0	0	0
Renteontvangsten lening Oekraïne	0	0	0

Tabel 15 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	3.408.454	265	3.408.719
<i>waarvan</i> garantieverplichtingen	3.085.454	0	3.085.454
Garantie aan DNB inzake IMF	1.472.384	0	1.472.384
EFSM	- 90.265	0	- 90.265
AIIB	96	0	96
Wereldbank	669	0	669
ESM	- 24.710	0	- 24.710
SURE	- 19.295	0	- 19.295
NGEU	469.185	0	469.185
MFB	215.390	0	215.390
MFB Headroomgarantie	1.062.000	0	1.062.000
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	323.000	265	323.265
Multilaterale ontwikkelingsbanken en fondsen	55.964	0	55.964
Wereldbank	- 810	0	- 810
EBRD	100.000	0	100.000
Kapitaalinleg ESM	0	0	0
Bijdrage EU voor rente Oekraïne	165.743	0	165.743
Technische assistentie kiesgroeplanden	2.003	0	2.003
Overige betalingsverplichtingen	100	265	365

Toelichting

Ontvangsten

Leningen

Griekenland is de formele procedure gestart om een deel van de uitstaande leningen vervroegd af te lossen (€ 319,8 mln.). De verwachting is dat deze vervroegde aflossing op 15 december zal plaatsvinden.

Verder zijn er ook hogere renteontvangsten gerealiseerd op de uitstaande lening aan Griekenland (€ 2,5 mln.).

Artikel 5 Exportkredietverzekeringen, -garanties en investeringsverzekeringen

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 16 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 5 Exportkredietverzekeringen, -garanties en investeringsverzekeringen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	10.099.366	– 3.250.350	6.849.016
Uitgaven	186.366	249.650	436.016
Opdrachten	24.122	– 1.350	22.772
Kostenvergoeding Atradius DSB	18.900	0	18.900
Uitvoeringskosten herverzekering leverancierskredieten	5.000	– 1.500	3.500
Overige uitgaven	222	150	372
Garanties	92.000	191.000	283.000
Schade-uitkering EKV	87.000	195.000	282.000
Schade-uitkering herverzekering leverancierskredieten	5.000	– 4.000	1.000
Storting/onttrekking begrotingsreserve	70.244	60.000	130.244
Mutatie begrotingsreserve EKV	70.244	60.000	130.244
Ontvangsten	147.182	168.000	315.182
Garanties	123.150	3.000	126.150
Premies EKV	70.244	0	70.244
Premies herverzekering leverancierskredieten	3.000	– 2.000	1.000
Schaderestituties EKV	44.906	9.000	53.906
Schaderestituties herverzekering leverancierskredieten	5.000	– 4.000	1.000
Storting/onttrekking begrotingsreserve	24.032	165.000	189.032
Mutatie begrotingsreserve EKV	24.032	165.000	189.032

Tabel 17 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	10.099.366	– 3.250.350	6.849.016
<i>waarvan</i> garantieverplichtingen	10.000.000	– 3.305.000	6.695.000
Exportkredietverzekeringen	10.000.000	– 3.305.000	6.695.000
waarvan: aangegane garantieverplichtingen	10.000.000	– 3.305.000	6.695.000
waarvan: vervallen garantieverplichtingen	0	0	0
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	99.366	54.650	154.016
Kostenvergoeding Atradius DSB	18.900	0	18.900
Uitvoeringskosten herverzekering leverancierskredieten	5.000	– 1.500	3.500
Schade-uitkering herverzekering leverancierskredieten	5.000	– 4.000	1.000
Storting begrotingsreserve EKV	70.244	60.000	130.244
Overige betalingsverplichtingen	222	150	372

Toelichting

Verplichtingen

Exportkredietverzekeringen

Het plafond van € 10 mld. aan maximaal in een jaar aan te gane verplichtingen zal naar alle waarschijnlijkheid niet volledig worden benut in 2023. Op basis van de verplichtingen die op dit moment zijn aangegaan en de transacties die nog in 2023 worden verwacht, wordt € 3,5 mld. aan geraamde verplichtingen afgeboekt.

Uitgaven

Garanties

In 2023 valt het totaal aan schade-uitkeringen naar verwachting € 195 mln. hoger uit dan begroot. Dit komt met name door het afsluiten van een aantal schadedossiers (€ 165 mln.) waarop geen recuperatie meer mogelijk is, bijvoorbeeld omdat de debiteur failliet is gegaan. Hiermee wordt opvolging gegeven aan de bezuinigingsopties ekv wat als aanbeveling is gedaan in de beleidsdoorlichting van artikel 5.⁷ Daarnaast wordt voor € 30 mln. meer aan schade verwacht dan geraamd op lopende ekv-gedekte transacties. De raming voor de schade-uitkeringen Herverzekering Leverancierskredieten (HuLK) wordt met € 4 mln. naar beneden gesteld naar aanleiding van de laatste inzichten van de verzekeraars.

Storting begrotingsreserve EKV

Via het derde steunpakket 2023 voor Oekraïne⁸ is € 60 mln. beschikbaar gesteld om via de exportkredietverzekering financiële risico's af te dekken voor Nederlandse bedrijven die via export of investeringen willen bijdragen aan de wederopbouw van Oekraïne. Dit bedrag van € 60 mln. wordt toegevoegd aan de begrotingsreserve ekv.

Ontvangsten

Garanties

De ontvangstenraming uit hoofde van de ekv- en HuLK-garanties worden per saldo met € 3 mln. naar boven bijgesteld. Dit wordt deels veroorzaakt door de terugbetaling van een schuld door Argentinië. Dit vloeit voort uit het op 28 oktober 2022 bereikte akkoord tussen de Club van Parijs en Argentinië. Het ontvangen bedrag in 2023 valt hoger uit dan geraamd omdat de betaling van eind 2022 over de jaargrens van 2023 is ontvangen. Daarnaast worden de ontvangsten op HuLK naar beneden bijgesteld naar aanleiding van de laatste inzichten van de verzekeraars.

Onttrekking begrotingsreserve

De begrotingsreserve werkt als buffer om het verschil tussen enerzijds premieontvangsten en anderzijds definitieve schades en uitvoeringskosten op te vangen. Omdat een aantal schadedossiers definitief wordt afgesloten, neemt de raming voor de definitieve schades met € 165 mln. toe (zie toelichting op mutatie 2 in Tabel 2). Zie ook de toelichting onder uitgaven, garanties.

⁷ Zie bijlage bij Kamerstukken II 2022-2023, [31 935, nr. 82](#)

⁸ Zie Kamerstukken II 2023-2024, [36 045, nr. 169](#)

Artikel 6 Btw-compensatiefonds

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 18 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 6 Btw-compensatiefonds (bedragen x € 1.000)			
Omschrijving	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	4.015.034	160.806	4.175.840
Uitgaven	4.015.034	160.806	4.175.840
Bijdrage aan medeoverheden	4.015.034	160.806	4.175.840
Bijdragen aan gemeenten	3.597.533	146.746	3.744.279
Bijdragen aan provincies	417.501	14.060	431.561
Ontvangsten	4.015.034	160.806	4.175.840

Toelichting

Verplichtingen, uitgaven en ontvangsten

Bijdrage aan medeoverheden

Als gevolg van overhevelingen van budget van ministeries naar decentrale overheden, wordt het geraamde btw-deel van dit budget in het btw-compensatiefonds (BCF) gestort. Gemeentes en provincies kunnen hierdoor hun betaalde btw declareren bij het BCF. Deze uitgaven (€ 160,8 mln.) worden verondersteld budgettair neutraal te zijn gezien de te verwachte hogere belastinginkomsten.

Onderdeel van de mutatie van € 160,8 mln. in uitgavenbudget is de storting van € 109,2 mln. in het BCF voor opvang Oekraïense ontheemden. Gemeenten worden door middel van een specifieke uitkering (SPUK) gecompenseerd voor de dagelijkse kosten van deze opvang⁹. Een aantal van de taken van gemeenten voor de opvang van Oekraïense ontheemden is compensabel uit het BCF. Dit gaat om een bedrag van € 3,74 per dag voor gemiddeld 80.000 gemeentelijke opvangplekken. Daarnaast is er sprake van een storting van € 11,9 mln. in het BCF naar aanleiding van de vijfde tranche woningbouwimpuls (WBI) en een storting van € 11,4 mln. in het BCF ten behoeve van de SPUK Lokale Aanpak Isolatie.

⁹ Kamerstukken II 2022-2023, 19 637, nr. 2994

Artikel 9 Douane

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 19 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 9 Douane (bedragen x € 1.000)			
Omschrijving	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	776.726	– 2.124	774.602
Uitgaven (1) + (2)	776.726	– 2.124	774.602
Apparaatsuitgaven (1)	527.712	– 17.576	510.136
Personele uitgaven	521.963	– 19.576	502.387
Eigen personeel	488.574	– 23.076	465.498
Inhuur externen	31.789	2.500	34.289
Overig personeel	1.600	1.000	2.600
Materiële uitgaven	5.749	2.000	7.749
ICT	1.554	0	1.554
Bijdrage aan SSO's	165	1.000	1.165
Overig materieel	4.030	1.000	5.030
Programma-uitgaven (2)	249.014	15.452	264.466
Bekostiging	0	0	0
Overige bekostiging	0	0	0
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	1.488	0	1.488
Overige bijdrage ZBO's/RWT's	1.488	0	1.488
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	0	30.100	30.100
Vertragingsrente EU	0	30.100	30.100
Opdrachten	40.490	– 17.148	23.342
ICT opdrachten	21.427	– 17.100	4.327
Overige opdrachten	19.063	– 48	19.015
Bijdrage aan agentschappen	3.438	2.500	5.938
Bijdrage overige agentschappen	3.438	2.500	5.938
(Schade)vergoeding	55	0	55
Vergoeding proceskosten	55	0	55
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken	203.543	0	203.543
Toegerekende uitgaven van Belastingen	203.543	0	203.543
Ontvangsten	605	0	605
Apparaatsontvangsten	605	0	605

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Personele uitgaven

De Douane heeft de personele uitgaven voor het lopende jaar met € 19,6 mln. verlaagd door de aanhoudende onderbezetting ten opzichte van de formatie. Een deel van de personele onderbezetting wordt ingevuld door extern personeel in te huren.

Bijdrage aan (inter)nationale organisaties

Vanuit de Aanvullende Post (AP) van de Rijksbegroting wordt € 30,1 mln. overgeheveld naar artikel 9 Douane voor reeds betaalde en nog te betalen verpagingsrente in 2023. Deze verpagingsrente komt voort uit (na)betalingen van Traditionele Eigen Middelen (douane invoerrechten, begroot op artikel 3.3, begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken).

Opdrachten

De post Opdrachten wordt met € 17,1 mln. neerwaarts bijgesteld. Dit wordt onder meer veroorzaakt door een budgetoverheveling voor C2000 (landelijke communicatiesysteem voor de hulpverleningsdiensten in Nederland) aan het ministerie van Justitie en Veiligheid (€ 1,5 mln.) en budgetoverhevelingen naar artikel 1 van de Belastingdienst ten behoeve van investeringen in de programma's Douane Wetboek van de Unie (€ 5,4 mln.) en Digitale Snelweg Douane (€ 5,3 mln.). Voorts kan een deel (€ 4,9 mln.) van beoogde investeringen in 2023 niet plaatsvinden; dit budget valt vrij.

Artikel 13 Toeslagen

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 20 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 13 Toeslagen (bedragen x € 1.000)			
Omschrijving	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	1.428.553	135.486	1.564.039
Uitgaven (1) + (2)	1.876.391	– 23.514	1.852.877
Apparaatsuitgaven (1)	453.081	– 22.668	430.413
Personele uitgaven	436.687	– 22.991	413.696
Eigen personeel	169.138	– 18.932	150.206
Inhuur externen	264.122	– 4.059	260.063
Overig personeel	3.427	0	3.427
Materiële uitgaven	16.394	323	16.717
ICT	275	0	275
Bijdrage aan SSO's	0	0	0
Overige materiële uitgaven	16.119	323	16.442
Programma-uitgaven (2)	1.423.310	– 846	1.422.464
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	126	0	126
Bijdrage overige ZBO's/RWT's	126	0	126
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	3.800	0	3.800
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	3.800	0	3.800
Opdrachten	47.109	1.700	48.809
ICT opdrachten	82	1.350	1.432
Overige opdrachten	47.027	350	47.377
Bijdrage aan medeoverheden	104.826	– 846	103.980
Bijdrage aan medeoverheden	104.826	– 846	103.980
(Schade)vergoeding	1.060.092	– 1.700	1.058.392
Compensatie toeslagengeduceerden	347.220	– 19.700	327.520
Kwijtschelden private schulden	145.692	0	145.692
Herstelprogramma voor kinderen	535.432	0	535.432
Herstelregeling voor ex-partners	10.820	0	10.820
Herstelregeling voor geduceerden andere toeslagen	1.700	0	1.700
Overige (schade)vergoedingen	19.228	18.000	37.228
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken	207.357	0	207.357
Toegerekende uitgaven van Belastingen	207.357	0	207.357
Ontvangsten	22.088	0	22.088
Programma-ontvangsten	22.088	0	22.088

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget wordt in 2023 per saldo verhoogd met € 135,5 mln. Deels hangt dit samen met de uitgavenmutaties (zie de toelichting onder 'Uitgaven') en deels betreft het specifieke verplichtingenmutaties. De voornaamste specifieke verplichtingenmutatie betreft het verhogen van de verplichtingenraming op (Schade)vergoeding met circa € 153,5 mln. Dit is gebaseerd op een geactualiseerde prognose van het aantal kinderen van gedupeerde ouders die vallen onder de Kindregeling. Tevens wordt het verplichtingenritme bij de regeling voor ex-toeslagpartners en bij de regeling voor gedupeerden van andere Toeslagen (HZK) geactualiseerd.

Uitgaven

Personele uitgaven

Dit budget wordt in 2023 met € 22,9 mln. naar beneden bijgesteld. De voornaamste reden hiervoor is de krapte op de arbeidsmarkt, wat leidt tot lagere bezetting ten opzichte van de formatie en daarmee lagere dan eerder begrote loonkosten. Dit geldt zowel voor Eigen personeel als Inhuur externen.

4 Beleidsartikelen Nationale Schuld (IXA)

Artikel 11 Financiering staatsschuld

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 21 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 11 Financiering staatsschuld (bedragen x € 1 mln.)			
Omschrijving	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	46.367	– 4.294	42.073
Uitgaven	46.367	– 4.294	42.073
Opdrachten	22	0	22
Overige kosten	22	0	22
Rente	5.164	– 253	4.911
Rente vaste schuld	4.345	– 238	4.107
Rente vlottende schuld	774	– 24	750
Rente derivaten lang	45	9	54
Leningen	41.181	– 4.041	37.140
Aflossing vaste schuld	31.654	0	31.654
Mutatie vlottende schuld	9.527	– 4.041	5.486
Ontvangsten	50.031	– 4.000	46.031
Rente	30	0	30
Rente vlottende schuld	30	0	30
Rente derivaten lang	0	0	0
Leningen	50.001	– 4.000	46.001
Uitgifte vaste schuld	50.001	– 4.000	46.001
Mutatie vlottende schuld	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Rente

Per saldo vallen de rentelasten naar verwachting € 253,0 mln. lager uit. De verklaringen hiervoor zijn:

- *Rente vaste schuld*
De rentelasten vaste schuld vallen in 2023 naar verwachting € 238,0 mln. lager uit dan eerder geraamd. Als gevolg van het bijgestelde financieringsplan zal er in 2023 minder schuld uitgegeven worden op de kapitaalmarkt. Hierdoor nemen de verwachte rentelasten af.
- *Rente vlottende schuld*
De rentelasten op de vlottende schuld zijn naar beneden bijgesteld als gevolg van de actuele realisaties op de geldmarkt.
- *Rente derivaten lang*
De rentelasten op de langlopende derivaten zijn naar verwachting € 9,0 mln. hoger ten opzichte van de suppletoire begroting Prinsjesdag 2023 als gevolg van de gestegen rente.

Leningen

Mutatie vlottende schuld

De mutatie van de vlottende schuld daalt naar verwachting met € 4,04 mld. in het lopende jaar. Dit is het gevolg van een lagere financieringsbehoefte doordat de raming van het kastekort voor het lopende begrotingsjaar sterk is afgenomen. Schommelingen in de financieringsbehoefte in een lopend begrotingsjaar worden zoveel mogelijk opgevangen op de geldmarkt.

Ontvangsten

Leningen

Uitgifte vaste schuld

De raming voor de uitgifte van vaste schuld is met € 4 mld. naar beneden bijgesteld als gevolg van het gewijzigde financieringsplan. Het financieringsplan geeft een beschrijving van de geschatte omvang en de totstandkoming van de financieringsbehoefte van de Nederlandse Staat voor 2023 en een overzicht van de manier waarop het Agentschap van plan is deze in te vullen.

Artikel 12 Kasbeheer

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 22 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 12 Kasbeheer (bedragen x € 1 mln.)			
Omschrijving	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	5.626	471	6.097
Uitgaven	5.626	471	6.097
Rente	3.226	- 29	3.197
Rente kasbeheer	3.226	- 29	3.197
Voortijdige beëindiging binnen kasbeheer	0	0	0
Leningen	2.200	500	2.700
Verstrekte leningen	2.200	500	2.700
Mutaties in rekening-courant en deposito's	200	0	200
Mutaties in rekening courant en deposito	200	0	200
Ontvangsten	27.163	- 863	26.301
Rente	120	5	125
Rente kasbeheer	120	5	124
Voortijdige beëindiging binnen kasbeheer	0	1	1
Leningen	1.116	23	1.139
Ontvangen aflossingen	1.116	23	1.139
Mutaties in rekening-courant en deposito's	25.927	- 890	25.037
Mutaties in rekening courant en deposito	25.927	- 890	25.037

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Rente

Rente kasbeheer

De raming van de rentelasten is lager dan geraamd als gevolg van een uitstroom van middelen op rekeningen-courant.

Leningen

Verstrekte leningen

Naar verwachting worden er in 2023 meer leningen verstrekt aan de deelnemers van het schatkistbankieren dan eerder geraamd. De raming wordt daardoor met € 0,5 mld. naar boven bijgesteld.

Ontvangsten

Leningen

Ontvangen aflossingen

Op basis van de actuele inzichten wordt verwacht dat de aflossingen op de leningen € 22,6 mln. hoger uitvallen dan eerder geraamd. Dit zijn leningen die door agentschappen, rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT's) en derden in het kader van schatkistbankieren zijn afgesloten.

Mutaties in rekening courant en deposito's

Mutaties in rekening courant en deposito

De wijziging in de geraamde mutatie van het saldo op de rekeningen-courant en deposito's van de deelnemers van schatkistbankieren is het gevolg van het actualiseren van de geraamde uitgaven en inkomsten van sociale fondsen (€ 0,89 mld.). De mutaties in rekeningen-courant en deposito's worden veroorzaakt door de uitgaven en ontvangsten van de deelnemers van het schatkistbankieren.

5 Niet-beleidsartikelen

Artikel 8 Apparaat Kerndepartement

Tabel 23 Apparaatsuitgaven Kerndepartement (bedragen x € 1.000)			
Omschrijving	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	411.228	105.836	517.064
Uitgaven	411.140	5.836	416.976
Personele uitgaven	255.104	1.406	256.510
Eigen personeel	236.734	– 13.731	223.003
Inhuur externen	17.283	14.938	32.221
Overig personeel	1.087	199	1.286
Materiële uitgaven	156.036	4.430	160.466
ICT	24.739	1.069	25.808
Bijdrage aan SSO's	49.505	3.260	52.765
Overig materieel	81.792	101	81.893
Ontvangsten	58.147	11.554	69.701
Apparaatsontvangsten	58.147	11.554	69.701

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget op artikel 8 Apparaat Kerndepartement wordt opgehoogd met € 105,8 mln. Dit hangt met name samen met de in 2023 afgesloten contracten voor onder andere Vakkennis en Persoonsontwikkeling en met de afgesloten meerjarige overeenkomst voor de uitvoering van de Regeling Vervroegde Uittreding.

Ontvangsten

Apparaatsontvangsten

De ontvangsten op artikel 8 Apparaat Kerndepartement vallen circa € 11,6 mln. hoger uit dan eerder verwacht. Dit komt met name door hogere verhuurontvangsten van het Rijksvastgoedbedrijf en de hogere verkoopontvangsten van Domeinen Roerende Zaken.

Artikel 10 Nog onverdeeld

Tabel 24 Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000)			
Omschrijving	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	15.404	– 15.404	0
Uitgaven	15.404	– 15.404	0
Nog te verdelen	15.404	– 15.404	0
Loonbijstelling programma	0	0	0
Loonbijstelling apparaat	713	– 713	0
Prijsbijstelling apparaat	4.975	– 4.975	0
Onvoorzien programma	250	– 250	0
Onvoorzien apparaat	9.466	– 9.466	0
Ontvangsten	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Nog te verdelen

Van de € 15,4 mln. nog te verdelen middelen valt € 13,9 mln. vrij. € 1,5 mln., vanuit de budgettaire reservering op artikel 10 om de informatiehuishouding van het ministerie op orde te brengen, wordt overgeheveld naar artikel 8 Apparaat.